

אמנות הניקוי והכיבוד

כשהאביב באוויר אנו יכולים להפנות את מחשבותינו לניקיון הבתים המסורתית לקראת חג הפסח. לינדה תומס, המנהלת חברת ניקיון אקולוגי מזה עשרים וארבע שנים, חולקת את תובנותיה בדבר אמנות הניקוי והכיבוד של המקומות שאנו מאכלסים, ומראה לנו כיצד הם יכולים להיות מפתח להיפתחות רוחנית

מאת לינדה תומס

איורים: מירב כהן

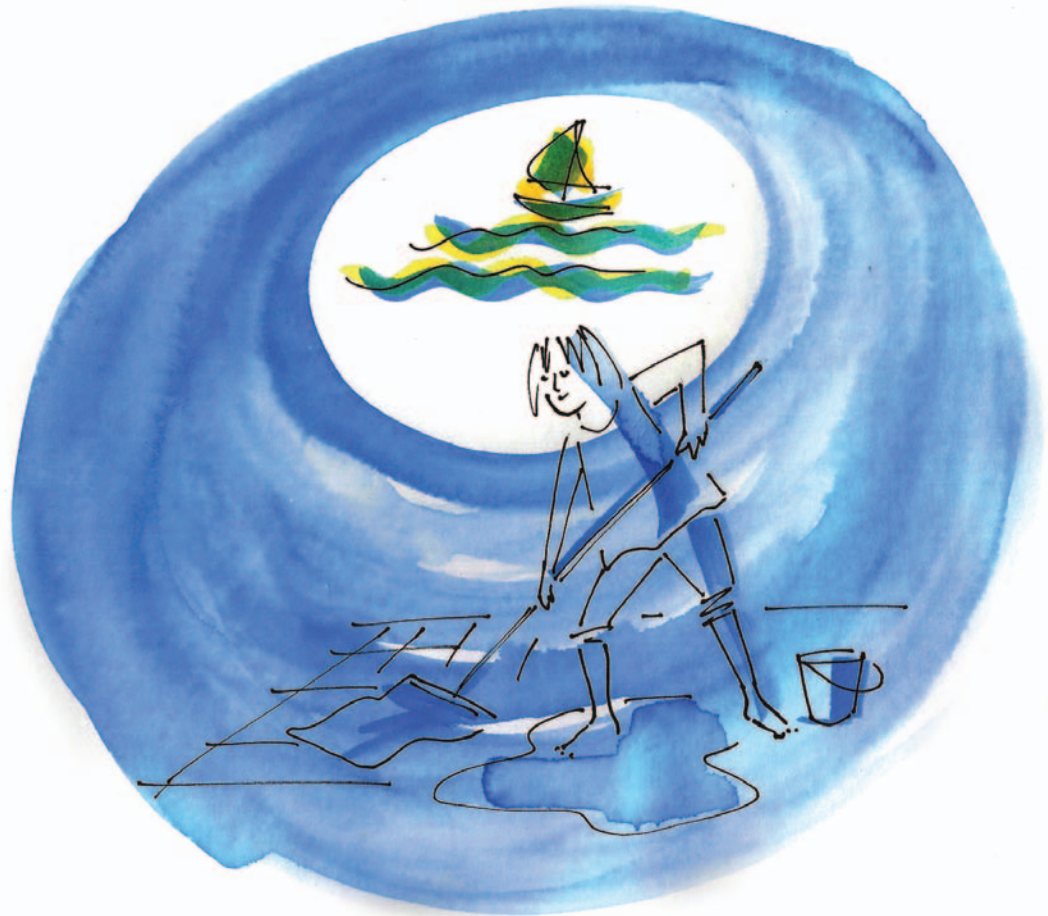
שטיפה וקרצוף הרצפות. הוא עשה זאת בשמחה, תמיד עם תפילה קטנה בליבו: "אלי היקר, כשאני מנקה צלחת זו, שלח מלאך שינקה את ליבי ויטהר אותי". או: "אבינו, כשאני שוטף רצפה זו, שלח מלאך שיילוה אותי, כך שכל אדם שדורך פה יושפע מנוכחותי". לכל מטלה הייתה לו תפילה והוא המשיך לעבוד כך שנים רבות, עד שבוקר אחד, ממשך הסיפור, הוא התעורר מואר ואז אנשים הגיעו ממרחקים להקשיב לחוכמתו. הנה לכם סיפור מעורר השראה!

ההבדל בין ניקוי לכיבוד

הגישה שלנו כלפי העבודה שלנו היא בעלת חשיבות עליונה. אם אין אנו מסוגלים לקיים אורח חיים רוחני-מדיטטיבי, אנו לפחות יכולים להשתדל למצוא גישה פנימית רוחנית כלפי כל דבר שאנו מבצעים בחיי היום-יום. במילים אחרות, אם אין ביכולתנו לעשות את מה שאנו אוהבים, עלינו לאהוב את מה שאנחנו עושים. מטלות שחוזרות על עצמן באופן קבוע יכולות להפוך לשגרה משעממת, אך ביכולתנו למלא בתודעה גם את המשימות הבזויות ביותר, להחדיר בהן תוכן רוחני כפי שעשה הנזיר שבסיפור - והדרך הרוחנית נפתחת מאליה.

התחלתי לעבוד עם תובנות אלו ולאחר זמן-מה גיליתי דבר חשוב: קיים הבדל גדול בין ניקוי לכיבוד. כשאנו מנקים מקום, אנו מסלקים ממנו את הלכלוך

בשנת 1988 הקמתי חברת ניקיון אקולוגית כאמצעי לממן חינוך ולדורף לילדי. בתחילת הדרך הייתי לא רק המנהלת, אלא גם המועסקת היחידה, השוליה, מנהלת החשבונות... הכול. היה לי כל כך הרבה ללמוד, לא רק מהו הציוד וחומרי הניקיון המתאימים, אלא גם איך לשמר את כוחותיי, איך להגן על עצמי מפציעה ויותר מכל, איך לתת כבוד למרחב של אנשים אחרים. מנקה עשוי להיות אדם בודד מאוד. לעיתים ניקיתי בשעות הבוקר המוקדמות, כשבני משפחתי ישנים; זוכרת אני כיצד הרגשתי באמצע הלילה, בעודי מנקה לבדי בית ספר גדול, כשהכול כל כך שקט סביב, עד שכמעט ניתן לשמוע את הקירות מדברים. מצאתי את עצמי שואלת: האם זה באמת מה שאני רוצה לעשות במשך 19 השנים הבאות (משך הזמן שלאורכו אצטרך לממן את לימודי ילדי) - לנקות לכלוך של אחרים ולסבול את אדישותם כשאני מנסה לשרת אותם? לרוב, אין לאנשים העוסקים בכזו מלאכה קשר ישיר עם מעסיקהם או המוסדות שלמענם הם עובדים. ומי בכלל מתעניין במנקים? אך גיליתי שבמהלך שעות השירות הללו היה לי זמן למחשבות שהפליגו מעבר למעשים שלי ודברים ששמעתי ולמדתי בעברי קיבלו משמעות חדשה לחלוטין. נזכרתי בסיפור על נזיר שהיה איש פשוט ועליו הוטלו כל העבודות הבזויות כגון ניקיון,

הגישה שלנו כלפי
עבודתנו היא
בעלת חשיבות
עליונה. אם אין
אנו מסוגלים
לקיים אורך חיים
רוחני-מדיטיבי,
אנו לפחות יכולים
להשתדל למצוא
גישה פנימית
רוחנית כלפי כל
דבר שאנו מבצעים
בחי' היום-יום.
ביכולתנו למלא
בתודעה גם את
המשימות הבזויות
ביותר, והדרך
הרוחנית נפתחת
מאליה

בעבורי, כיבוד של מקום הוא דבר בסיסי מאוד. כל אורגניזם חי - אם זה צמח, ילד, בית ספר, הבית הפרטי שלנו וגם, חשוב מאוד, מערכות היחסים שלנו - משגשג כשדואגים ומטפלים בו. פעם, אחרי סדנה שהעברתי בנושא ניקיון, אחת המשתתפות סיפרה לי על ההשפעה המרפאת שיכולה להיות לניקיון וטיפול מתוך תודעה על משק הבית. היא הייתה נשואה מזה 15 שנים וחיי הנישואים עמדו במבוי סתום. ביתם, שהיה די חדש, כבר היה מוזנח, אף על פי שעדיין לא הושלם לחלוטין. מייד כשהיא התחילה ליישם בבית את מה שלמדה בסדנה שלי, בעלה התחיל לסיים עבודות בלתי גמורות הקשורות בבית. לאחר מכן הוא אמר לה שברגע שהיא חזרה לטפל בבית, לא רק שהוא הרגיש כבוד מצידה, הוא גם חש שהיא שוב מודעת אליו.

דבר נפלא ביחס לניקיון הוא שלא רק המישור הפיסי מושפע ממנו; הוא יכול לשנות את האווירה בחדר ולשוות לו מראה מבהיק וגדול יותר. אווירה שונה לחלוטין נוצרת אם השארנו את הסיר המלוכלך על הכיריים למשך הלילה, או החלטנו להתעלם מטיפות הקצפת שנשארו על הקיר לאחר שסיימנו להקציף. אמא לילד בן 12 שנולד עיוור סיפרה לי שאחרי שהשתתפה בסדנה שלי היא חזרה לביתה כדי לסדר ולנקות את החדר שלו בכוונה מרובה. כשהוא נכנס, הוא מייד קרא: "הו אמא, מה עשית לחדר שלי, מרגיש כה גבוה פה!"

ולעיתים התוצאה אינה מחזיקה מעמד יותר מחמש דקות. עדיין לא סיימת לשטוף את המסדרון עד שמישהו כבר עבר בו והשאיר את טביעות נעליו בכל עבר. מהסיבה הזאת אנשים רבים מחשיבים את הניקיון כמלאכה מתסכלת ובלתי-מתגמלת. אולם, אם אנו מנסים לבצע את המלאכה במודעות מלאה, עם כל האהבה שלנו, אז הניקוי מתעלה לרמה של כיבוד. הדבר הנפלא הוא שמקום שכובד נשאר נקי זמן ארוך יותר ממקום שנוקה! כאשר כיבדנו חדר בצורה מיוחדת, פיסת הבוץ הקטנה שנכנסה כמעט ואינה מורגשת וניתן לחיות עימה. שונה לחלוטין היא ה"קרינה" המטרדה שמגיעה ממקומות שבהם שכבות של אבק זוהמה הצטברו במשך זמן רב.

התחלתי לחשוב: מהי ההשפעה שיש לחדר על האנשים שחיים, ישנים, עובדים ולומדים בו, ואילו שינויים יכולה אני לחולל בחדר כשאני מכבדת אותו? כל מילה הנאמרת בחדר, כל מחשבה, כל רגש, כל רגע של תשוקה, כל בדל סיגריה משאירים עקבותיהם בחדר. אנו נרצה לשמר חלק ממה שחי בו; חלק אחר מוטב להטמיר. כשאני מנקה, אני לא רק מסירה לכלוך, אלא מנסה בתודעה ליצור מקום למשהו חדש. הסרת לכלוך ואבק מפנים מרחב, ואת המרחב הזה אני מייעדת להשגחתם של ישויות הרוח המיטיבות שקשורות למקום שאותו אני מנקה, בתקווה שיביאו משהו חדש וטוב.

עבודה עם האלמנטים

כיבוד הבית מעצים את כוחות התפיסה שלנו וזה מאפשר לנו "לשחרר" את ישויות האלמנטים הקשורות בחפצים המקיפים אותנו ולאפשר מרחב להיווצרותו של דבר-מה חדש. את ישויות האלמנטים אנו משחררים כשאנו נושאים בתודעתנו את הסביבה שמקיפה אותנו, אם זה בזמן שאנו מסירים אבק, חופפים את ראשנו, מאווררים את החדר, או מדליקים נר.

בעת ניקוי וכיבוד אנו מעורבים בפעילות - ישנה תנועה, חדירה והתמרה - והיכן שיש פעילות ניתן למצוא בקרבת מקום גם את הכוחות הרוחניים, ובמיוחד את ישויות האלמנטים. פיתוח מודעות לישויות שסובבות אותנו מעשיר את החיים הפנימיים שלנו. אנו יכולים לברך אותן להזמין אותן להשתתף בעבודתנו ואנו יכולים לברך אותן ולהודות להן על עזרתן. בעבר היה זה ידע שגור ומקובל וישויות האלמנטים מופיעות באגדות וסיפורי עם רבים - במיוחד בסיפורי עם אירים. כשאנו פועלים, אנו לוקחים אחיזה על עולם החומר במטרה להטמיר אותו, והגישה הפנימית שבה אנו מבצעים דברים היא שקובעת את איכות הישויות שאנו מושכים אלינו.

בעבודתנו אנו יכולים גם ליצור חיבור מודע עם ארבעת האלמנטים. האדמה היא כבדה, יש לה צורה והיא תופסת לעצמה מקום. המוצקות של האדמה תומכת בבני האדם ומאפשרת להם להיות ישויות זקופות. עולם החומר הוא בעל קשר חזק לטבע הרצון שלנו. לאלמנט הזה קשורים הרצפה, הקירות, הריהוט, הביגוד, מברשות

ומכונות הניקוי, כמו גם האבק והלכלוך.

המים נובעים מהאדמה והיכן שהם נמצאים - יש חיים. המים מקבלים את הצורה של הכלי שאליהם הם נמזגים, בזמן שהם תמיד שומרים על מפלס מאוזן. הם גם מעצבים ונותנים צורה. הם סוכני הניקיון החשובים ביותר, כיוון שבהם אנו שוטפים, ממיסים ומעבירים הלאה את הלכלוך.

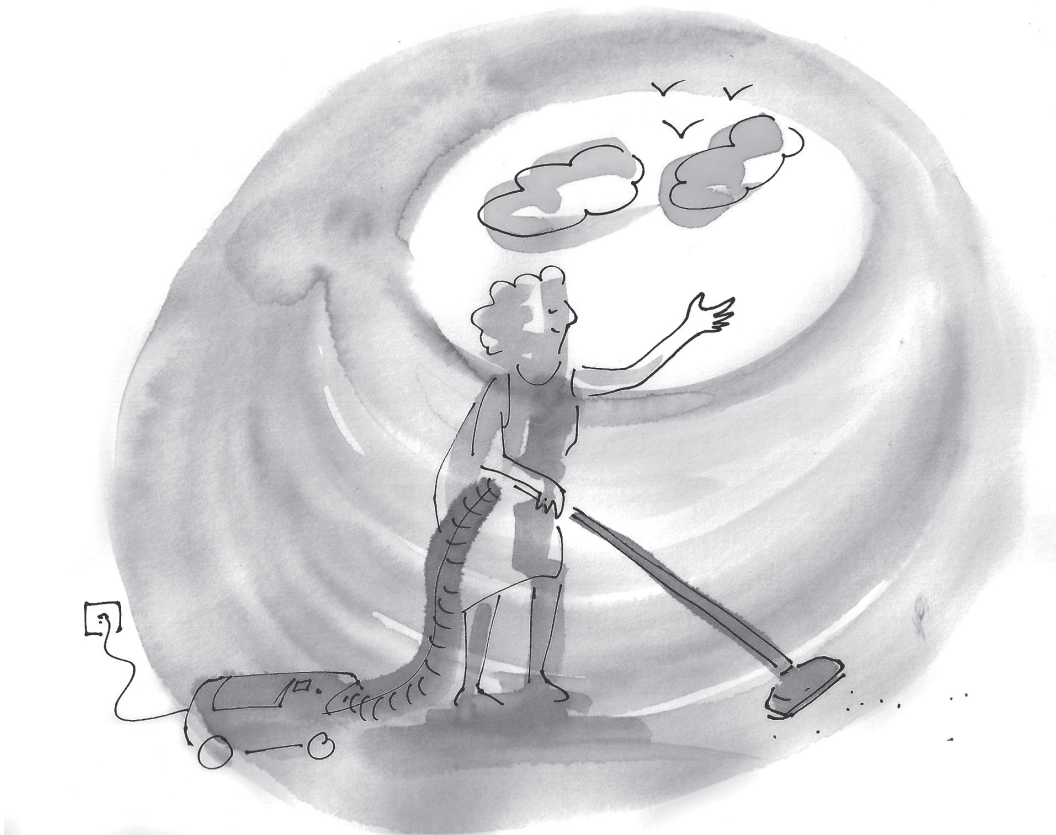
האוויר הוא אלמנט שלא ניתן לראות או לגעת בו, וניתן להבחין בו רק כשהוא או אנחנו נמצאים בתנועה. היו מודעים לאוויר שממלא את החדר, ולאוויר הנשאב לתוך שואב האבק. היו מודעים לבשמים שעשויים להיות בתוך המוצרים שבהם אתם משתמשים, כשהם נכנסים דרך האף וחודרים לתוך הגוף, שם הם עשויים להישאר ולגרום לאלרגיות.

יסוד האש, או החום, נע מגוף לגוף, מאלמנט לאלמנט, וכשהוא נסוג, החומר נוטה להתקשות. חשבו על המים החמים שבדלי, על המגהץ, תנור הבישול והנרות.

סדר מתחיל בראש

הורים רבים נמצאים בלחץ לשמור על הבית שלהם נקי ומסודר. אמא צעירה אמרה לי פעם: "עבדתי קשה לאורך כל היום וכאשר סוף סוף פיניתי את המטבח לאחר ארוחת הערב, נראה היה כאילו דבר לא נעשה". התבוננו ביום שלה וזה מה שעלה: היא התכוונה לנקות את חדר הרחצה של ההורים בקומה העליונה. בדיוק לפני שהחלה בניקיון, היא נזכרה שנוזל הניקוי נמצא

קיים הבדל גדול בין ניקוי לכיבוד. כשאנו מנקים מקום, אנו מסלקים ממנו את הלכלוך ולעיתים התוצאה אינה מחזיקה מעמד יותר מחמש דקות. אולם, אם אנו מנסים לבצע את המלאכה במודעות מלאה, עם כל האהבה שלנו, אז הניקוי מתעלה לרמה של כיבוד

למטה, בחדר הכביסה, כיוון שהשתמשה בו לניקוי הכיור לפני שלושה ימים. אז היא ירדה לחדר הכביסה, רק כדי לגלות שארגז הצרכים של החתול העלה צחנה. כמובן שהיה צריך לטפל בו ללא דיחוי, ולאחר שהחליפה את החול היא לקחה את שקית האשפה למוסך, שם היא גילתה ערמות של עיתונים ישנים וניירות אחרים שצריך היה לארוז בחבילה לקראת יום המחר שבו נאסף הנייר למחזור. לאחר שזמן מה חיפשה אחר מיתר לקשור בו את הנייר, היא נזכרה שבנה וחבריו השתמשו בו כדי לבנות רכבל בעליית הגג. במעלה המדרגות היא עלתה ולמרבחה המזל היא מצאה ליד המיתר את המעיל שנעדר למשך מספר ימים. כאשר היא סוף סוף קשרה את ערמת העיתונים, כבר הגיע הזמן להתחיל לבשל ארוחת צהרים. לאחר מכן היה תור לרופא השיניים, ושיעור מוסיקה. באותו ערב, כשהיא סוף סוף עמדה בחדר הרחצה לצחצח את שיניה, היא נזכרה שחומר הניקוי נמצא עדיין בחדר הכביסה!

כדי להשיג סדר, צריך לעשות למענו מאמץ מודע. וככל שיש לנו יותר חפצים, כך קשה לנו יותר ליצור סדר ולשמור עליו. כשחוסר הסדר קונה אחיזה, מגיעה ההזנחה שבהתחלה מזדחלת אל הפינות הנידחות, כמו מאחורי הווילונות, היכן שמתחבאים כל קורי העכביש. אני מתייחסת להזנחה כאל צורה פאסיבית של ונדליזם, במיוחד בבתי ספר ובמקומות ציבוריים. היכן שנאסף לכלוך, ישויות האלמנטים נכלאות; השהייה בבלאגן שואבת ממך את האנרגיה ומחלישה את הרצון שלך, דבר שיכול להוביל לדיכאון.

לעתים קרובות איננו מותשים בגלל העבודה שעשינו, אלא בגלל המחשבה על העבודה על שיש לעשות. אך אינך יכול לנקות אם אינך מסדר קודם. הזנחה מתחילה בכל אותם מקומות שאליהם אנו לא חודרים עם התודעה שלנו: היכן אני מניח את התיק שלי, המפתחות, המעיל, הקניות? האם אני מסדר קצת את הבית לפני שאני הולך לישון?

לכולנו יש את המגירות - או אולי זהו המקום מעל לארון או מתחת למיטה - שבהן נבלעים הדברים שבהם אנו רוצים "לטפל אחר כך". במטבח זהו לרוב תנור הבישול או המאוורר שבהם מצטבר הלכלוך, ויש את כל אותם האדנים והמדפים שעליהם אנו מציגים תערוכות של כל מיני אוספים. יכולות להיות ערימות של עיתונים מסביב, מגזינים, קטלוגים ומתנות בלתי רצויות, או ערמות של בגדים שאיש אינו לובש יותר. אין זה קל להביא לסדר ובמיוחד קשה להלחם בכל הבלגן. בלגן מתחיל לרוב עם החלטה, בדרך כלל בלתי מודעת: האם אני שם דבר מה במקומו, או שאני מניח לו להישאר לא במקומו זמן-מה נוסף?

לפני שמתחילים לנקות יהיה זה יעיל להחליט איזה חדר בבית זקוק למרב תשומת הלב שלך, ואז, לאחר שנלקחה ההחלטה, הכן את כל מה שצריך בערב לפני. הרצון פועל בצורה אחרת לגמרי מרגע שהחלטנו לעשות משהו - והלכנו לישון עליו. אחר

כך, עמוד בפתח החדר ושאל את עצמך "מהו הדבר הראשון שעלי לעשות בו?" לאחר שענית לעצמך על השאלה התחל בדבר הזה, כיוון שככל הנראה זהו הדבר שנמנעת מלעשותו מזה זמן רב. היה עקבי. הצב סדרי עדיפויות. נסה להבחין בין עיקר לטפל. אל תבטל עשייתו של דבר מה עיקרי בפני עשרה דברים תפלים. אם אתה מרגיש מבולבל, התיישב וחשוב: מה הלאה? התחל לתרגל את כלכלת התנועות, שלא לבזבז תנועות, ונסה שלא לעשות דבר אחד יותר מפעם אחת, כמו למשל להזיז רהיט למקום זמני לפני שמזיזים אותו שוב למקום אחר. אל תילחם בכלוך - הטמר אותו, על ידי שימוש בתנועות ריתמיות בזמן הניקיון.

עבודות הבית לא אמורות להיות כורח. אנו צריכים להיות האדונים של משק הבית שלנו, ולא להיפך. כשאני מנסה לאזן בין הדרישות של החיים, התמונה של המשולש שווה הצלעות עוזרת לי: אתה, בן/בת הזוג והילדים; זמן לעבודה, למשפחה ולעצמך; וכן הלאה. והאדם היחיד שיודע כיצד נראה המשולש הזה הוא אתה. לעתים קרובות אנו אומרים "אני חייב לעשות את זה ואת זה, הדבר הזה חייב להיעשות". מי אומר זאת? אתה ואני אומרים זאת. אנו הם אלה אשר באים לעצמנו בדרישות יתר ומעמיסים על עצמנו ציפיות מוגזמות. סיבה נוספת לכך שאנחנו מוצפים היא חוסר האמון שלנו בעוזרים הבלתי נראים שמקיפים אותנו - המלאכים, ישויות האלמנטים, רוחות הבית שלנו.

מרגע שאני מתחילה לדבר על ניקיון, אני יכולה להמשיך במשך שעות. איך אנחנו מנקים וכיצד אנו מתחילים? עם מה אנו מנקים? כיצד אנו מגלים את המשמעות העמוקה של הניקיון ולומדים לאהוב את המלאכה? כיצד אנו יכולים לחנך את ילדינו (ולעיתים את הורינו!) לשים לב לדברים הקטנים ולסיים מלאכה שבה הם התחילו? למשל, כיצד אנו מלמדים אותם שאחרי שמנגבים את השולחן, יש לשטוף את הסמרטוט, לסחטו ולתלותו לייבוש, ולא לזרוק אותו על ערמה של פירורים וריבה שנמצאת על השיש שליד הכיור?

הבוקר הפציע

אני רוצה לשתף אתכם בניסיון שהראה לי שלעולם אין להמעיט בערכו של הכיבוד האוהב של סביבתנו והמרחב שנוצר בעקבותיו להופעתו של דבר-מה חדש. אלו הם רגעים יקרי ערך שמאפשרים לנו לתרום בצורה בונה לקראת שלום והתחדשות.

נתבקשתי לבצע ניקוי יסודי של מוסד לנערים עבריינים לקראת יום פתוח שהם עמדו לקיים. הייתי בהלם מההזנחה החמורה והזוהמה שבו היה מצוי הבית ורציתי לדעת מי היה אחראי לאחזקתו. "הנערים" ענה המדריך. "אבל מי מלמד אותם כיצד לעשות זאת?" שאלתי. "המדריכים עושים זאת" ענה המדריך. אז שאלתי האם יש מקום שעל ניקיונו אחראים המדריכים, והוא הראה לי את חדר המנוחה של המדריכים במשמרת הלילה. מצבו לא היה טוב יותר, ואמרתי לו זאת. דברי הרגזו אותו והוא שאל אותי אם אני רוצה

אמא לילד בן
12 שנולד עיוור
סיפרה לי שאחרי
שהשתתפה
בסדנה שלי היא
חזרה לביתה כדי
לסדר ולנקות את
החדר שלו בכוונה
מרובה. כשהוא
נכנס, הוא מיידי
קרא: "הו אמא,
מה עשית לחדר
שלי, מרגיש כה
גבוה פה!"

כיבוד הבית
מעצים את כוחות
התפיסה שלנו
וזה מאפשר לנו
”לשחרר” את
ישויות האלמנטים
הקשורות בחפצים
המקיפים אותנו
ולאפשר מרחב
להיווצרותו של
דבר-מה חדש. את
ישויות האלמנטים
אנו משחררים
כשאנו נושאים
בתודעתנו את
הסביבה שמקיפה
אותנו

הם כמובן לא יכלו לעבוד ללא מוסיקה - ואיזו מוסיקה זאת הייתה! לי היא נשמעה כמו ערבוב של רכבת אקספרס ומכונת ירייה. הנער שבחר את המוסיקה אמר לי שהיא ממלאת אותו באנרגיה, אף על פי שלא יכולתי להבחין בכך. הוא רצה לדעת לאיזו מוסיקה אני אוהבת להאזין ואמרתי לו שאני עדיין נהנית משירי שנות ה-60 שלהם האזנתי כשהייתי בגילו. לפתע שמעתי את ”בוקר הפציע”, שירו של קט סטיבנס, והוא נשמע לי כמו סימפוניה בהשוואה לרעש הקודם. אפילו הצלחתי לשכנע אותו שקל יותר לנקות חלון לקצב ”הבוקר הפציע” מאשר ה”טם טם טם” ששמענו לפני כן. הייתה אווירת עבודה נהדרת והצלחנו לעשות הרבה. כשחזרתי לשם בשבת הבאה, חיכתה לי ההפתעה הנפלאה ביותר. חמשת הנערים שניקו איתי ביקשו רשות לצאת לחופשה ביום שני, קנו בכספם צבע וצבעו את כל חדר המדרגות בצבע לבן בוהק. אך הם לא הסתפקו בזה; המשטח הלבן כוסה בציורים ילדותיים ונאיביים: בתים עם דלתות ירוקות, וילונות ורודים וארובות מעשנות; עצים הנושאים תפוחים אדומים ודובדבנים, נרקיסים וצבעונים וילדים מעיפים עפיונים מתחת לקרני השמש. היו שם אפילו ציפורים, פרפרים וחלזונות קטנים זוחלים בדשא. אותם נערים ”קשוחים”, שהושמו במוסד לעבריינים צעירים, הרגישו צורך ליצור עולם של יופי והרמוניה על אותם קירות, באותו מרחב שנוצר על ידי מאמציהם.

את העבודה, או לא. אמרתי לו שאני להוטה לבצע את העבודה, אבל לא עם העובדים הרגילים שלי. להפתעתו הצעתי לו שאבוא עם כל ציוד הניקיון, ואבצע את העבודה ביחד עם הנערים והמדריכים. כיוון שדבר זה מעולם לא נעשה, הוא צריך היה להתיעץ קודם עם ההנהלה. כדרך אגב ציינתי שעלות העבודה היא 3000 פרנקים שווייצרים במידה ואבוא עם צוות העובדים, ו-600 אם אבוא בלעדיהם. ההצעה התקבלה, אבל אז הצבתי תנאי נוסף. מכיוון שמעולם לא עבדתי עם בני נוער ואיני מדריכה או מחנכת, האמנתי שאזדקק לעזרת המלאכים השומרים של הנערים, ולפיכך ביקשתי לפגוש את הנערים וללמוד את שמותיהם לפני שאני מתחילה לעבוד איתם. הבקשה התקבלה ונקבעה ארוחת בוקר משותפת. בבית גרו עשרה בני נוער בגילאי 13 עד 18, ומכיוון שבכל סוף שבוע חמישה מהם נסעו לבקר את משפחותיהם, העבודה תוכננה להתפרס על פני שני סופי שבוע. הבית היה בן שלוש קומות והמדרגות היו צבועות בצבעים רועשים וביצורים המזעזעים ביותר. העבדה שלנו הייתה לנקות חלונות, תנורים, דלתות, רצפות, חדרי שירותים ומקלחות; אך מהרגע שהם התחילו, הם רצו לנקות הכול. הם החלו להסיר פוסטרים ומדבקות מהקירות והמלתחות; אחד הנערים אף פרק את המיטה שלו וגילה ערמה שלמה של בגדים שהיו חסרים לו; נער אחר רצה שאראה לו איך אני יכולה לנקות באופן אקולוגי את מערכת הסטריאו שלו.

משקי בית הם
המקום שבו
נוצרת חברה
חדשה. בוודאי
שאין בעולם
נכס גדול יותר
שאפשר להציע
לעתידי האנושות
מאשר בית בריא.
דרך היסוד המזין
שמצוי בכיבודו
של מקום על ידי
ניקיונו, יסודות
חברתיים בריאים
נוצקים לתוך חיינו

סדר ביתי, סדר חברתי

בבית שלנו, לעיתים קרובות אנו עומדים בפני כאוס. העובדה הפשוטה שיש בפנינו כיום דרכים אין ספור שבהן אנו יכולים לעצב את חיינו, מעמידה אותנו פנים אל פנים בפני הכאוס. כשזה מגיע למשק הבית, המושגים של כאוס וחוסר סדר לעיתים קרובות מתערבבים. סדר לעיתים קרובות מקושר לשגרה ובהירות. אני מחשיבה חדר כמסודר כאשר כל דבר בו נמצא במקומו ואני יכולה בקלות למצוא בו את דרכי. מייד כשאני מתחילה לעבוד בחדר הזה, או כשהילדים מתחילים לשחק בו, הסדר הופך לעיתים קרובות לבלגן. נדמה כי לסדר יש תכונה להפוך לבלגן בקלות רבה, אך התנועה ההפוכה לעולם אינה מתרחשת, כך שעלינו ליצור את הסדר מתוך כוונה בכל פעם מחדש. לעיתים נאמר לי שמידה קטנה של בלגן מתקבלת יותר טוב מסדר טוטאלי, שיכול להשפיע עלינו בצורה קרה ומנוכרת. דבר זה, כמובן, הוא עניין אינדיבידואלי והצרכים של כל אדם הם שונים. בלגן גדול מידי יכול לגרום לנו לרצות לברוח מעולם החומר ולהחליש את כוחות הרצון שלנו. יותר מידי סדר, מצד שני, קושר אותנו אל החומר והופך אותנו לכפייתיים בענייני ניקיון. כל דבר יכול להפוך לכאוטי או מנוכר - שני הצדדים מעידים על העדר

איזון ולבסוף מובילים לבידוד חברתי. איזון בריא הוא קשה להשגה, אך שווה לשאוף אליו. סדר צריך לשרת - אסור לו להיות השליט של חיינו.

משקי בית הם המקום שבו נוצרת חברה חדשה, כיוון ששם גדלים ומתחנכים ילדים שיעמידו בתורם צאצאים. הבית הוא המקום שבו אנו צריכים לאפשר לילדים לא רק לגדול פיסית, אלא ללמוד לחשוב בצורה בריאה ולפתח את כל היכולות הסוציאליות שלהן הם יזדקקו במשימות חיהם העתידיות. בוודאי שאין בעולם נכס גדול יותר שאפשר להציע לעתיד האנושות מאשר בית בריא, ואם איננו מקדישים לכך זמן, אנו ודורות אחרינו נצטער על כך.

דרך היסוד המזין שמצוי בכיבודו של מקום על ידי ניקיונו, יסודות חברתיים בריאים נוצקים לתוך חיינו. איננו צריכים עוד להילחם בלכלוך ובבלגן; ביכולתנו ללמוד להטמיר את הטיפול שלנו בהם וליצור מרחב להתגלותו של דבר-מה חדש וחיובי.

לינדה תומס נולדה בדרום אפריקה. בשנת 1988 הקימה בשווייץ חברה לניקיון אקולוגי ומאז 1993 היא מנהלת את שירותי הניקיון של הגתהאנום. המאמר פורסם לראשונה בגיליון אביב 2009 של כתב העת האנתרופוסופי האנגלי new view.